

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**D. Bernardi Primi Clarævallensis Abbatis, Ordinis
Cisterciensium Antesignani, melliflui Ecclesiæ Doctoris
Sermones In Dominicis & Festa per annum**

Bernardus <Claraevallensis>

XCII. De triplici introductione, in hortum, in cellarium, & in cubiculum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39254

o. Ioan. 15. a
Sine Dei gratia
omnis pradi-
cantium labor
inani.

Id Paulus in
primis agnovit.

p. 1. Cor. 15. b

q. Ibidem.

r. Philip. 4. c
s. 1. Cor. 10. c

t. Ezech. 14. d

opus ejus à quo omnia, per quem omnia, & ad quem omnia referuntur. Cum autem super eum inniti debeat, ipse dilectus qui docet hominem scientiam, plenius nos doceat. At ille discipulis, quos hujusmodi deliciis implebat: *Ego sum vitis, vos palmites: Sicut palmes non potest facere fructum nisi manserit in vite, sic & vos nisi in me manseritis.* Et iterum: *Sine me*, inquit, *nihil potestis facere.* Ac si aperte diceret: Si deliciis vultis affluere, innitimini super me. Sed jam videamus quomodo illi affluant & innitantur. Veniat in medium unus pro omnibus ille prædicator egregius. Eia beatissime Paule affluere deliciis tuis. Certè cum Evangelium ab Hierusalem per circuitum ad Illyricum prædicasses; cum sine sumptu ipsum Evangelium possides; cum cœlestes thesauros fideique sacramentum Græcis ac Barbaris, sapientibus & insipientibus ut prudens ac fidelis dispensator erogasses: cum mortificationem Iesu in tuo mortali corpore circumtulisses; & inter multas admirandas virtutes tuas quas tu potuisti facere, nos vix possumus enarrare, etiam illud cum omni auctoritate, sine omni arrogantia, cum esses Apostolorum tuo iudicio minimus, tamen ausus es dicere *P: Gratia Dei in me vacua non fuit, sed abundantius omnibus illis laboravi.* Magnæ, & ut ita dicam, deliciosæ deliciæ. Sed ne illas amittas innitere super dilectum tuum. *Non autem ego*, inquit *Q, sed gratia Dei mecum.* Rursum affluere: quoniam ut verum fatear, delectant valdè tales deliciæ. *Omnia possum*, ait *R.* Iterum innitere. *In eo* inquit *S, qui me confortat.* Item dicit Apostolus *S: Qui gloriatur, in Domino gloriatur:* hoc est, qui deliciis affluit, super dilectum suum innitatur.

Hæc de tribus emissionibus in significatione trium generum hominum, quos in hac vita continet sancta Ecclesia, quos etiam apud Ezechielem designant Noe, Daniel, & Iob, adjuvante Domino, diximus: quamvis in singulis quibusque perfectis possint non inconvenienter assignari. Et in his quoque prima emissio est pœnitentia, secunda justitia, tertia doctrina. Primò enim pœnitendo convertuntur, secundò benè vivendo justitiam exercent, tertio si benè profecerint, ipsam justitiam quam vita tenent, verbo docent. Sed quoniam virtutibus insidiantur vitia, & ita juxta sunt posita, ut qui ab illis deviaverit, istorum laqueos incurrat, oportet ut sit pœnitentia sine pudore, ne scilicet erubescat confiteri commissa peccata, caveat justitia simulationem, eliminet prælatio elationem. Ubi enim magnitudo gratiarum est, ibi etiam magnitudo discriminis est:

SERMO XCII.

De triplici introductione in hortum, in cellarium, & in cubiculum.

a Cant. 5. a

b Cant. 1. a

c Cant. 3. a

Veni in hortum meum soror mea sponsa a. Alibi dicitur b: *Introduxit me rex in cellarium suum.* Alibi dicitur c, *in cubiculum suum.* Hæc triplex

triplex introductio fit animæ rationali à sponso suo. Verbo scilicet Dei, secundum triplicem sensum Scripturarum, historicum, morale, mysticum. In horto est historicus, in cancellario moralis, in cubiculo mysticus. In horto, id est in historia continetur triplex Trinitatis operatio: creatio cœli & terræ, renovatio cœli & terræ, confirmatio cœli & terræ. Pater creavit, Filius reconciliavit, Spiritus sanctus confirmavit. Et aliud tempus est creationis, aliud confirmationis, aliud reconciliationis: sicut & in horto aliud est tempus plantationis, aliud fructus colligendi, aliud vescendi. Creatio & reconciliatio sunt præsentis, confirmatio futuri sæculi. In principio temporis creavit Pater, in plenitudine temporis reconciliavit Filius, post omne præsens tempus confirmabit Spiritus sanctus. De Patre dixit filius ^d: *Pater meus usque modo operatur*. Et de se subjunxit ^e, *Et ego operor*. Similiter & Spiritus sanctus in consummatione sæculi verè poterit dicere: *Pater & Filius usque modo operantur, & ex hoc jam operor ego: cum scilicet jam fecerit corpora nostra spiritualia, corpusque adhæserit spiritui, & spiritus Deo, hoc ipsum corpus eodem Spiritu sancto sic confirmante, ut jam deinceps absque ullo temporis intervenientis momento fiat quod scriptum est ^f: Qui adhæret Deo, unus spiritus est*. De creatione instruit nos vetus testamentum, & promittit reconciliationem. Reconciliationem exhibet novum testamentum, & spondet confirmationem.

Secunda introductio est in cellarium. Hoc cellarium continet morale scientiam, & habet tres distinctas mansiones. Prima dicitur aromatica, Secunda fructuaria. Tertia cella vinaria. In prima sunt qui benè se habent cum prælatis, in secunda, qui cum æqualibus, in tertia qui cum subditis. Est ergò prima cella disciplinæ, secunda naturæ, tertia gratiæ. Qui enim perfectæ conversationis nititur cumulû attingere, fit primum discipulus, & ingreditur cellam disciplinæ, in qua mores eius à magistro variis virtutibus, velut à pigmentariis aromata diversis speciebus, componuntur. Unde & ista cella dicitur aromatica, quia tales quique dum ultrò amplectuntur disciplinæ laborem, optimum aliis exemplo suo effundunt imitationis odorem. Inde consequenter ingrediuntur in secundam cellam naturæ, quoniam illi quidem cæteris condiscipulis cõcordare facile possunt, qui sub magistro propriam voluntatem frangere didicerunt. Et hæc cella ubi cum cæteris communitè vivitur, congruè cella naturæ dicitur, quia omnes homines æquales quidem natura genuit, sed alios aliis meritorum causa, vel præposuit, vel supposuit. Dicitur etiam fructuaria, quæ magnæ utilitatis est, si quisque gratiam quam accipit, in alterutrum administrat. Unde scriptum est ^g: *Frater fratrem adjuvans, exaltabitur sicut civitas munita*. Et item dicit Propheta ^h: *Ecce quàm bonum & quàm jucundum, habitare fratres in unum*. At vero cum consummati plenè fuerint in hac secunda cella naturæ, tunc tandem ingredi

A a a a a 3

possunt

Introductio triplex.

1. In hortum.
Triplex sensus Scripturae.

d Ioan. 5. c
e Ibidem.

f 1. Cor. 6. d

Introductio in cellarium.

Triplex cella
Disciplina;

Natura;

g Prov. 18. c
h Psal. 132. d

Gratia.

possunt tertiam quæ est gratiæ, ut etiam cæteris instituendis præsent, qui cum cæteris iuste & sine querela vixerint. Et hæc quoque cella dicitur vinaria, ut scilicet ferveant charitate qui cæteris præsent in regimine. Dicitur etiam cella gratiæ, quod nomen scilicet aliis quoque duabus possit esse commune. Nam & disciplina, & socialis vita donum gratiæ est, ista tamen sibi illud vendicat specialiter, quoniam quidem multum facile est subijci vel sociari: rarum verò & difficile ad aliorum regimen utiliter quemvis posse transferri.

1. Pet. 5. a

2. Cor. 1. d

Joan. 10. b

Gal. 6. a

Rom. 12. c

Heb. 13. c

His tribus cellis continentur & formantur omnium hominum mores. Omnes enim homines vel sunt prælati, vel æquales, vel subditi. Quemadmodum autem eliguntur de hortis quæque potiora, & in cellanis reponuntur, ubi etiam distincta habent loca in quibus ferventur: ita de historia sumitur, & quasi reconditur in cellario moralis sensus, unde omnis humana vita instruat. Legunt etenim ibi prælati quales se exhibere iudicatis debeant, cum eis dicitur ^b: *Non dominantes in clero, sed forma facti gregis*. Et illud ^k: *Non quia dominamur fidei vestra, sed adiutores sumus gaudii vestri*. Et Dominus in Evangelio ^l: *Bonus pastor animam suam dat pro ovibus suis*. Inveniunt etiam in eadem Scriptura æquales, qualiter se habere debeant invicem, cum legunt ^m: *Alter alterius onera portate, & sic adimplebitis legem Christi*. Et illud ⁿ: *Honore invicem prævenientes: & multa in hunc modum*. Habent ibi & subditi quod eorum mores componat: quomodo scilicet subdi eos maioribus oporteat, quibus dicitur ^o: *Obedite præpositis vestris & subjacete eis. Ipsi enim pervigilant quasi rationem reddituri pro animabus vestris*.

S E R M O X C I I I .

*De Dentium proprietatibus ad monastica vite professionem relatis,
Dentes tui sicut grex tonsarum quæ ascenderunt de lavacro, omnes gemellis
satis, & sterilis non est in eis a.*

Cant. 4. a

Psal. 57. a

Job. 41. a

Spiritus sanctus, de cujus secretionis fonte Canticorum flumen emanat; in his (ut sentio) dentibus mysteria nobis non parva commendat. Non sunt hi dentes de quibus dicitur ^b: *Deus conteret dentes eorum in ore ipsorum*; vel de quibus ad virum sanctum vox divina proclamatur: *Per gyrum dentium eius formido*. Dentes isti lacte candidiores. Quippe sponsæ sunt, cujus speciem concupivit Altissimus, quæ non habet maculam neque rugam. Cum enim tota candida sit: candidior probatur in dentibus. Nova tamen & inaudita comparatione in illius laudes perorat dicens: *Dentes tui sicut grex tonsarum*. Quid in hac rogo similitudine dignum est, ut eam de celestibus arcanis descendisse credamus? Magnum prorsus & magno animo magnificè sentiendum. Spiritus enim est qui loquitur; qui cum loquitur,

quitur.